

FEKETE ÁRPÁD

Örménymagyarok a Sóvidéken¹

II.

Kulcsszavak: *Örménymagyarok; Sóvidék; betelepült családok*

A *Sóvidék Folyóirat* II. évfolyam 1. lapszámában közölt *Örménymagyarok a Sóvidéken I.* című íráshoz a következő kiegészítések tartoznak: Szenkovits József István (1981), Margit fia 2007-ben feleségül vette az 1986-ban Vármezőn született Kovács Katalint. Sára Katalin nevű leányuk (1987) született. Év végére várják a második gyerekáldást.

Szenkovits Márton és Szálasi Erzsébet hetedik gyermeke Szenkovits Antal (1889-1960). Korondon született, foglalkozása, hagyományosan kereskedő. Végigharcolta az első világháborút. Az *Erdélyi ezredek a világháborúban 1914-1918*, (szerkesztette vitéz Deseő Lajos ny. tábornok) című könyv 66. oldalán ezt írja a tizedes rangig jutó, ötször kitüntetett Szenkovits Antalról: *“A világháború kitörésekor vonult be a 82. gy. (gyalog) e. (ezred)-hez Székelyudvarhelyre. Tábori ezredével az orosz frontra ment, 1916-ig küzdött Oroszországban és részt vett ezredének minden ütközetében. Azután az oláh harctérre vezényelték. 1917-ben megsebesült. 1918 februárjától tábori csendőrszolgálatot teljesített Szerbiában. 1919-ben részt vett a székely felkelésben. Őse volt Kiss Ernő tábornok, aradi vértanú.”* Azt már idéztem, hogy *“testvérbátyja Márton a szerbiai fronton hősi halált halt.”* Antal, hazatérte után kereskedőként élt Korondon. 1947. augusztus 15-én zárta be üzletét utójára, Nagyboldogasszony ünnepén. Üzletét 1948-ban államosították. Kulák volta miatt 1952. júliustól 1957-ig, kilakoltatásáig, albérletben élt Korondon. A sok megpróbáltatás és politikai üldözés miatt 1960. június 12-én, 71 éves korában, Szentháromság napján halt meg.

Szenkovits Antal és felesége, Nyegre Juliánna Olga (1901. február 16-1977. június 14.) népes utódtáborot hagyott hátra, négy fiúk és egy lányuk született, mindenikük Korondon. Legnagyobb fiúk, Antal (1921-1947), fiatal korában, Korondon apja mellett volt inas saját üzletükben a háborúba történt bevonulásáig. Végig harcolta a második világháborút, orosz fogságba esett. A szerencse azonban nem pártolt el tőle, mert csak a határszélig, pontosabban Jászvásárig vitték, ahol az Oroszor-

szágba szállított javakat rakták át a kizárólag szovjet mintára épült széles vágányú tehervagonokba. Szerencséjére nem volt alkalma megismerni a szovjetunióbeli foglyok embertelen életét. Aránylag rövid idő múlva, 1946 őszén szabadult. Néhány hónapig kereskedő volt, 1947. január 7-én, fadöntés alkalmával tragikus körülmények között bekövetkezett haláláig. Nőtlen volt.

Második gyermekük, Ferenc, 1922-ben született, csecsemő korában hunyt el.

A család harmadik gyermeke, az egyetlen lány, Mária Magdolna, 1926. július 22-én született. Tisztviselőként dolgozott Parajdon, Erdőszentgyörgyön, Szovátán, majd Székelyudvarhelyen. Nyugdíjasként most is itt él. Születési sorrendben a negyedik gyermek Szenkovits László (1929-2010. november 9.). Székelyudvarhelyen érettségizett, de kulák származása miatt nem tudta folytatni tanulmányait. Tanár szeretett volna lenni. Versenyvizsgával Parajdra került, ahol az 1949-1950-es tanévben matematikát tanított, majd a következő tanévben Siklódra helyezték. Hiába végzett eredményes munkát, 1952. szeptember 1-vel, származása miatt, felbontották munkaszerződését. Szovátára, a fürdővállalathoz került tisztviselőként. 1953 januárjában munkaszolgálatra vitték Szászváros mellé, onnan Bukarestbe került, ahol kaszárnyaépítő munkatelepen dolgozott leszereléséig, 1956-ig. Hazatérte után a szovátai ILEFOR bútörüzemhez került szállítási osztályvezetőnek. 1962-ben a szovátai Közüzemek főkönyvelője lett, 1990. január 1-én bekövetkezett nyugdíjazásáig. Péter Mártával (1928-2010. november 9.) kötött házasságából (1952), egy fiúk és egy lányuk született: Szenkovits Antal László (1956) és Mária Enikő (1957). A sors furcsasága következtében Szenkovits László és Péter Márta ugyanazon napon haltak meg, néhány óra eltéréssel. A Sepsiszentgyörgyön élő mérnök fiúnak két lánya van, Anikó (1984) és Ágnes (1989), mindketten tanuló, míg a Szovátán lakó laboráns foglalkozású lányuknak egy leánya, Vass Ildikó (1983), és egy fia van, Vass László István (1988), mindketten egyetemi hallgatók. Szenkovits Antal és Nyegre Juliánna Olga ötödik gyermeke Zoltán (1933-1991) volt, aki először a család tulajdonában levő föld műveléséből élt Korondon, majd ugyanitt volt MTSZ-tag. 1963-ban Szovátára költözött, a víztelepen munkásként dolgozott 1991-ben bekövetkezett haláláig. Nőtlen volt.

Szenkovits Márton és Szálasi Erzsébet utolsó, nyolcadik gyermeke Anna (1891-1977). Élete három településhez kötődik. A boldog gyermek- és ifjúkor a szülőfalu Korondhoz, a családalapítás, az anyai boldogság, valamint a házaseset öröme Székelyudvarhelyhez köti, majd férje elvesztése után újabb korondi kitérő után leánya elköltözése végleg Marosvásárhelyhez társítja. Férje Darvai Albert kereskedő. Korondra való visszatérése után a piactéren nyitott kocsmát. Három gyermeke volt, Ibolya, Magdolna és Albert. A kocsmá eladása után lányaival Marosvásárhelyre költöztek. Ibolya tisztviselőként dolgozott, férjetlen volt. Magdolna Brassóba ment férjhez, ott van eltemetve. Házasságából egyetlen leány született, Lívia, aki

jelenleg Magyarországon él. Egyetlen fia, Albert édesanyja mellett dolgozott, korai haláláig. Az ő fia, akit szintén Albertnek hívtak, Székelyudvarhelyre nősült, házasságából egy leány született, akinek jelenleg Székelyudvarhelyen kalapszalonya van.

Megállapíthatjuk, hogy a foglalkozás megválasztásában, mai értelmezésben a pályaválasztásban, a tanítónak nem kellett útmutatást, tanácsot adnia a Szenkovits-nemzetségbelieknek. A Szovátára letelepedett örménymagyar közösség névsora nem zárul le a Szenkovits-családdal. Időközben a közösség még gyarapodott a Dicsőszentmártonból, Fogarasról, Szamosújvárról, Gyergyószentmiklósról és a Csikszépvízhez tartozó Borzsováról ideköltözött lakosokkal. Ha táboruk nem is népes, mégis gyarapítják a város lakosságát.

Régi örménymagyar származásúnak tekinthető a sóvidéki sóbányájáról, majd gyufagyáráról s ma már nagy turisztikai vonzásáról és gyógykezeléséről is híressé vált Parajdon a Szálasi család. A már említett Szenkovits Mártonné, Szálasi Erzsébet pályafutását a fentiekben ismertettük, testvérei Szálasi Péter és Szálasi Milli voltak, mindhárman Szálasi János és Verzár Anna gyermekei. A ma Szovátán élő örménymagyar származású két Angi családot azért származtathatjuk e vidékről eredendően, mert anyai ágon a Szálasi család közvetlen leszármazottai, Szálasi Péter a korondi és szovátai Szenkovitsokkal is rokon volt. A parajdi Kenyeres Gizellát (1884-1972) vette feleségül. A Szálasi család nevével a Korondon 1942. április 27-én kiadott *Kivonat a házasultak anyakönyvéből* című 263/1942 április 27-én, az 1939. IV. 1. bejegyzés alapján kiállított okmányban találkozunk, melyből kitűnik, hogy Szenkovits Mártonné Szálasi Erzsébet Szálasi János és Verzár Anna leánya. Szálasi Péterné Kenyeres Gizella férje elvesztése után özvegyen még hosszabb időt élt Parajdon, ahol a jelenleg Szovátán élő Angi fiúk nagyjanyjuknál sokszor töltötték nyári vakációjukat. Szálasi Péter és Kenyeres Gizella házasságából négy gyermek, három leány, Gabriella (1908-1989), Lenke (1910-1998) és Ilona (1922-2000), és egy fiú, Pál (1926-1944) született. A fiú fiatalon, a második világháborúban hunyt el.

A legidősebb leányuk, Gabriella, Angi Sándorral (1901-1979) kötött házassága után először Radnóton, majd Dicsőszentmártonban lakott. Három fiúk és egy csecsemő korban elhunyt leányuk született. A később érkező gyermekáldás Sándorral (1940-2001) kezdődött, aki Dicsőszentmártonban élt és nem alapított családot, majd az építésztechnikus István Lóránt (1945) következett, aki 1970-ben költözött Szovátára és a gépkocsivezető Pál Árpáddal (1947-2003) fejeződött be. István Lóránt 1972-ben kötött házasságot a balavásári születésű Nagy Emma gyógyszerésztechnikussal. Két fiúk született: István (1973) és László (1978), az előbbi asztalos, utóbbi gépkocsivezető. Angi László házasságot kötött (2008) a Sóváradról származó Lőrinczi Éva Enikővel. 2010-ben született egy gyerekük, László. A dicsőszentmártoni Angi család harmadik gyermeke, Angi Pál Árpád, 1975-ben költözött

Szovátára. 1976-ban kötött házasságot a szovátai postai főtisztviselő Lukács Ibo-lyával. A házasságból két fiú született: az egészségügyi asszisztens Angi Pál Antal (1977) és a könyvelési technikus Angi Csaba Sándor (1979), mindketten Szovátán laknak. Mindkét fiú második keresztnévét az anyai, illetve az apai nagyapjuktól örökölték. Angi Pál Antal házasságot kötött (2006) az 1981-ben született Abodi Angélával. Házasságukból 2009-ben született Anett nevű lányuk. Angi Csaba Sándor 2007-ben házasságot kötött Péter Noémi gyermekpszichológus tanítónővel, 2008-ban született Botond nevű fiúk.

Szálasi Péter és Kenyeres Gizella második leánya, Szálasi Lenke Parajdról Marosvásárhelyre költözött, ahol a Székely Népi Együttesnél dolgozott népviseleti korhű ruhákat készítő varrónőként. Görög Aladárral kötött házasságukból nem született gyermek, de felnevelték az örökbe vett és nevükre iratott, Ilona húgának Anna (1945-2003) nevű leányát (lásd a következőkben). Harmadik leányuk, Ilona szintén Marosvásárhelyen lakott, az örménymagyar származású Dajbukát Katalin fiával, Soós Jenővel kötött házasságot. Három leányuk született: Ilona, akinek férje Mánya Béla, mindketten matematikatanárok (két fiúk van, Csaba (1967) és Béla (1970)), Anna (1945-2003), akinek férje Porkoláb László (három fiúk van, Zsolt (1969), László (1972) és Szabolcs (1976)), valamint Csilla (1949), akinek férje Szente Gyula, mindketten építészek (három gyermekük van, Ildikó (1974), tanítónő, Hajnal (1976), tanár és Bálint (1982), egyetemi hallgató).

Az egykor Nyáradszeredából a Sóvidékre, először Korondra, majd Szovátára telepedett Szenkovits családnak Parajdon is voltak rokonai. Adatközlőnk, Szenkovits László a Szentpéteri családra emlékezik vissza. Tudomása szerint a parajdi örménymagyar közösséghez tartozott a Mánya család is, Mánya Gerő és leszármazottai, valamint az agglagény testvérek, Lázár Antal, kereskedő és még két fiú- és egy lánytestvére. A három fivér kereskedelemmel foglalkozott, közös üzletük, vállalkozásuk révén együtt, minden, a környéken rendezett, heti- és országos vásáron teherautójukkal szállították áruikat, kimondottan rőfös termékeiket, azaz méteráruikat. Vagyonukat a szövetkezet elvette.

A felsorolt nevekkal a régi örménymagyarok Sóvidékre való letelepedésének első hulláma befejeződött. A továbbiakban a Sóvidékre később, a második hullámban letelepedett örménymagyarokat időrendi sorrendben próbáljuk felsorolni. Közülük vidékünkre legelsőnek a Slakovits család érkezett. Képviselőjük, Slakovits Olga nyugalmazott óvónő, aki Szovátán van eltemetve, a következőképpen írta le családjá történetét: *“Édesapámtól örökölt nevem Slakovits, férjem után Moga Olga. Születtem 1932. október 4-én. Férjem Dr. Moga Tiberiu balneológus szakorvos volt, aki 1994-ben hunyt el. Házasságunkból egy leányunk született, Dr. Moga Ileana, pszichiáter szakorvos, Magyarországon, Miskolcon lakik és dolgozik, román-magyar állampolgár, 1990-ben telepedett ki Magyarországra. (Jelenleg Svédországban él –*

F. Á.) 1986-ban végezte az orvostudományi egyetemet Marosvásárhelyen, először Târgoviște-be majd három éves gyakornokság után Máramaros megyébe, Horodnicba helyezték. Az akkori megyei egészségügyi főnök sokszori könyörgésünkre sem volt könyörületes, hogy egyetlen lányunkat közelünkbe tudjuk helyeztetni. Édesapja már akkor halálos kórbán szenvedett, meghallgatás helyett durva elutasításban részesítették. Így a mély elkeseredés választás elé állította. Apám, Slakovits Mihály (1898-1950), Erzsébetvárosban született, édesapja tiszta örmény volt, így apám fél-, én negyed örmény származású vagyok. Ezt az érzelmet büszkén viselem lelkemben. Sajnos, az örmény nyelvet nem ismerem, édesapám is csak imádkozni tudott örményül. Őseim egy olyan örményországi városból jöttek, ami ma már nem létezik a térképen, a háborúk folyamán lerombolták. Állítólag az 1600-as évek végén jöttek Szerbián keresztül, ahol a Slakov név végére felvették az -its végződést. Őseinket az akkori erdélyi fejedelem Erzsébetvárosba telepítette le. Kereskedők és iparosok voltak. Az utódok között sok felsőfokú végzettségű személy volt és van. Apám és szülei megvásárolták Erzsébetvárosban azt a klastromot, szemben a ledőlt tornyú örmény templommal, amelyben valamikor örmény teológia volt. Az épületet 1952-ben államosították, majd 1989 után eladták a szászmedgyesi pékségnek, hiába nyújtottuk be visszajuttatási kérelmünket már az eladás előtt. Ügyünk a mai napig nem intéződött. Én áttelepedtem Magyarországra, román-magyar állampolgár vagyok, nemzeti érzelmem örmény-magyar. Miskolcon lakom lányommal. Saját lakásom van Szovátán is, és az év nagy részében itt tartózkodom. A Slakovits név az Arménia folyóiratban a tiszta örmény eredetű nevek közé van besorolva. Dacára annak, hogy nem volt alkalmunk sem az örmény nyelvet sem a kultúrát megismerni, büszkén viseljük eredetiünket és nevünket. Sajnos a név kihalóban van, nincs aki továbbvigye. 1937-től 1944-ig Seprődön, Székely tompán és Székelysárdon laktunk. 1944-től 1946-ig menekültek voltunk a szilágysági Tasnádon. Szüleim tanítók voltak, erre a vidékre 1946-ban jöttünk a Szováta mellett levő hegyi faluba, llyésmezőbe. Édesapám évekig orosz fogságban volt, így fiatalon meghalt. Négyen voltunk testvérek, két fiú és két lány. Testvéreim neve Mihály (1926-1989), lelkész, Ilona (1927), tanítónő, Hevesen lakik, Magyarországon és József (1929), orvos, szintén Hevesen lakik. Eredetileg családunk minden tagja örménykatolikus volt s Erzsébetvárosban keresztelték őket. Ilona testvérem tagja a budapesti örménymagyar szövetségnek.”

1961-ben költözött Szováta-ra a Csíkszépvíz melletti Borzsováról Chiorean Gheorghené Erős Borbála, aki anyai ágon a Balogh név után tartja magát örmény leszármazottnak. 1918. április 26-án született, egészségügyi asszisztensként tevékenykedett, előbb Erdőszentgyörgyön, majd a szovátai fürdőpoliklinikán. 2008-ban hunyt el. Férje, Chiorean Gheorghe (1927), nyugalmazott pénzügyi szakember, az Erdőszentgyörgyről Szováta-ra költöztetett bank egykori igazgatója. Házasságukból egy fiúk született, Chiorean Gheorghe (1954. május 10.), turisztí-

kai szakember, akinek két gyermeke van, Chiorean-Dósa Filip-Eduárd (1993) és Chiorean-Dósa Szonja-Rebeka (2000).

Szovátára 1977. augusztus 1-én letelepedett Lengyel Gábor László (1953. október 31.), faipari mérnök, aki Kézdivásárhelyen született, fél évet töltött az udvartereiről híres céh városban, mert 1954 elején Fogarasra költöztek, ahová édesapját tanári hivatása szólította és családi öröksége vonzotta. Dédnagyanyja az örménykatolikus vallású Lengyel Rozália volt. Nagyanyját Lengyel Lilla Annának hívták, 1889. május 23-án Erzsébetvároson született, és 1908. szeptember 20-án kötött házasságot a fogarasi Lengyel Bélával. A dokumentumból az is kiderül, hogy a hajdani Ebesfalván (Erzsébetvároson) keresztelték meg, 1889. június 11-én az örménykatolikus templomban. 1981-ben hunyt el. Két gyermeke született, Lengyel Mária (1910-2002), aki Budapesten élt, és Lengyel Ödön (1912-2000). Ödön, Gábor édesapja, miután 1930-ban elvégezte Székelyudvarhelyen a római katolikus főgimnáziumot, 1936-ban Kolozsváron a filológia karon román-magyar szakos tanári oklevelet szerzett. Először Csíkszeredában, később Kézdivásárhelyen, majd 1954-től Fogarason tanított. Közel három éves Szovátán tartózkodása után, 2000-ben hunyt el. Lengyel Ödönnek Nagy Margittal (1919-1997) kötött házasságából (1952) két fiú született: a már említett Gábor László faipari mérnök és Béla-Tibor (1956). Lengyel Gábor Lászlónak Csalóka Zsuzsannával (1957) kötött házasságából (1981) két fiú, Szabolcs (1981) és Gábor (1984), valamint egy leány, Zsuzsanna (1990) született. Szabolcs vadászati főiskolát végzett, Ősmerosszék Közbirtokosságának erdőmérnöke, Szovátán. Gábor 2003-ban érettségizett, az esztergomi informatikai egyetemre járt, jelenleg Vármezőn a vendéglátásban dolgozik. Zsuzsanna turisztikai egyetemen tanul, Budapesten. A Magyarországon, Budapesten élő Béla-Tibornak a felesége Katalin, ikreik vannak, a 2002-ben született Ágnes és Péter.

Az utolsó, családjával együtt a Sóvidékre telepedett örménymagyar a Szamosújvárról Szovátára költözött (1978) Sebestyén László. Anyai ágon tartja számon örménymagyar származását, nagyanyja a mindkét ágon tiszta örmény eredetű Pakulár Teréz (1892-1992) volt, aki az Erdély-szerte híres Nits gyógyszerteráiban dolgozott patikusi beosztásban. 1921-ben ment férjhez Papp Ferenchez, leányuk Papp Éva (1925-1995), László édesanyja, tanítóképzőt végzett, de néhány évi tanügyi munka után tisztviselő lett a szamosújvári Szamos helyi ipari vállalatnál. Fiát, Lászlót egy Szovátára szervezett közös kirándulás kapcsán felkeltett érdeklődése vonzotta új lakhelyére. Az idetelepedés egyetlen motivációja, bevallása szerint, a fürdőváros szépségének vonzása, a világon egyedülálló varázsa, a Medve-tó. Állást keresett és talált a kisipari szövetkezetnél, ahol egy ideig a bőripari részleg vezetője, majd a beszerzési osztály beosztottja, később főnöke volt. 1989 óta reklámfestéssel keresi kenyerét. Másodállásban a Petőfi Sándor lakónegyed közügyeinek intéző-

je. 1974-ben a szamosújvári örménykatolikus templomban kötött házasságot, a szovátai eredettel rendelkező Pataki Katalinnal (1955-1998). A mindössze 43 évet élő, három gyermeket szülő édesanya korai halála megnehezítette a család gondjait. Az első két gyermek, Erika (1974-2010) és Béla-László (1975), Szamosújváron, míg a harmadik, Katalin (1985) Szovátán született. Az első két gyermek Szamosújváron faipari szaklíceumot végzett, míg Katalin a szovátai Faipari Iskolaközpont végzettje. Béla-László 1999-ben végezte Marosvásárhelyen a Dimitrie Cantemir egyetem turisztikai technikumát és jelenleg a Mogyorós szállóban dolgozik. Erikának 1997-ben egy fia, Sebestyén Hunor Álmos, született. Férje Lencsés László. Erika ez év szeptemberében hunyt el, és október 2-án temették el Szamosújváron. Fia Hunor Álmos Szovátán lakik. Sebestyén Béla László szintén Szovátán lakik, élettársával Parajdi Naumival, aki 1978-ban született. 2007-ben született fiúk, Sebestyén Benjámín Őrs. Sebestyén László és Pataki Katalin harmadik gyereke Katalin Balavásáron él férjével, Kovács Lászlóval. 2010-ben született László nevű fiúk. A szamosújvári városalapító családból származó Sebestyén László felmenőinek perzsaszőnyegszövő műhelye volt, melyben szőnyegmintakészítőként ő maga is dolgozott fiatal korában. Nagyapja Papp Ferenc szövőmester volt, tervezett, mintákat készített és göbözött is. Rokonai, nagynénje Papp Edit és nagybátyja, Papp Ferenc, ma is Szamosújváron élnek.

Az örménymagyarok közül eddig utolsóként Szovátára a Gyergyószentmiklósról származó Buslig Dalma (1978), Buslig Gyula és Barabás Olga leánya 2000. november 11-én, a gyergyói örménykatolikus templomban Désy László távközlési mérnökkel kötött házassága révén érkezett. Óvónő- és tanítóképzőt végzett Székelyudvarhelyen, jelenleg óvodavezetője a 2-es számú napköziotthonos óvodának. Közben közgazdasági egyetemet végzett Bukarestben. Házasságukból született 2005-ben Zalán nevű fiúk.

Amikor a patakmajori Alsóduga dűlő határrészen a Csillag utca 37-es és 41-42-es szám alatt lévő két nyaraló fölött a tavaszi nap sugárküllői megjelennek, akkor a fenti két üdülő lakás benépesül két marosvásárhelyi családdal. Mindkettő egyik ágon örménymagyar leszármazott, s a naptári évnek több mint ötven százalékát töltik fürdővárosunkban. Az építésztechnikus Kertész Gábor anyai, míg Dályai Margit apai ágon tartja magát örménymagyar leszármazottnak. Kertész István Gábor édesanyja Murádin Mária Anna (1911-2005), 1941-ben kötött házasságot Kertész Gábor elektrotechnikussal. Az egyik legnagyobb örményközpontban, Szamosújváron éltek. Egy gyerekük született, az említett István, aki 1966-ban kötött házasságot a marosvásárhelyi Stoia Rodica könyvelőnővel. Házasságukból egy lányuk született, Anna Mária Laura (1967), aki 1991-ben férjhez ment Hochgenug Walter elektromérnökhöz, mindketten Németországban élnek.

Dályai Margit apai ágon tartja magát örménymagyar leszármazottnak, Édesapja

Dajbukát-Dályai Jakab (1897-1979) Gyimesbükkön kereskedőként élt. A csíkszép-vízi Dajbukát örményág leszármazottja. Öry Jolánnal kötött házasságából született 1936-ban lányuk, Dályai Margit. A családot 1949-ben Gyimesbükkből kényszerlakhelyre, Marosvásárhelyre költöztették, megfosztva vagyonuktól. Az építésztechnikus dályai Margit 1959-ben feleségül ment a dicsőszentmártoni szültségű Kollár István (1930) építésztervezőhöz. Házasságukból született Annamária leányuk (1959), aki közgazdászként él Marosvásárhelyen férjével, Horváth Sándor (1953) matematika tanárral, aki a Petru Maior egyetemen tanít. Házasságukból született Ilka nevű leányuk (1996), aki a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Líceum tanulója.

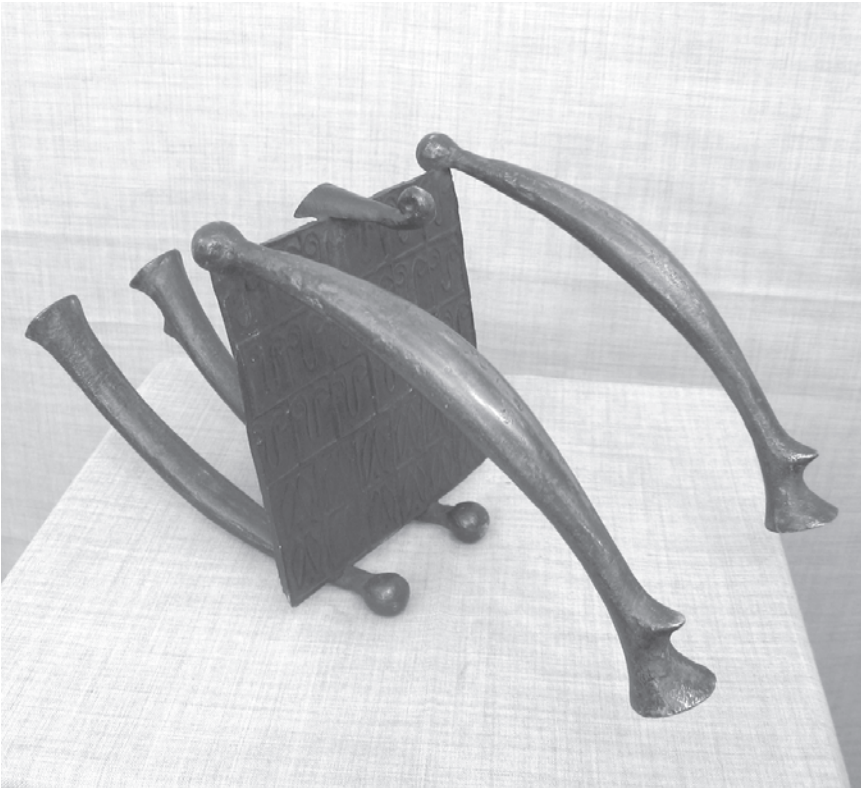
Bizonyára még sokan emlékeznek a városunkban hosszabb-rövidebb időt itt dolgozó örmény családokra: Ajtony, Bazilidész és Lukácsffy. Ajtony Zoltán a Fakitermelő Vállalatnál félkész anyagátvevő tisztségből ment nyugdíjba. Neje Fülöp Lídia ovónő volt. Két leányuk született, a fiatalon elhunyt matematikatanár Lídia (1946), és az egészségügyi asszisztens Emese (1949). Az édesanya és leánya Székelyudvarhelyen élnek nyugdíjasként. Bazilidész Géza pénzügyi szakember, főkönyvelő volt a szovátai bankban. Felesége a szintén örmény származású Mária a szovátai fürdőtelepi egészségügyi központban tisztviselő volt. Két leányuk Mária és Anna Csíkszeredában élnek. Lukácsffy Kristóf a szovátai Fakitermelő Vállalat főkönyvelője volt. Első felesége Emma korán elhunyt, megbecsült, köztisztületnek örvendő tanítónő volt. Leányuk Katalin Sepsiszentgyörgyre, majd Budapestre költözött. Férje az egykori szovátai középiskola rajztanára, Péter János grafikus.

Ha azt írom, hogy adatgyűjtésemben "leltárt" készítettem a sóvidéki örmény származású magyarokról, úgy gondolom, hogy megközelítem a valóságot. Az embereket azonban nem felleltározni, hanem nyilvántartani szokták. Az örmény népközösségre, az e vidékre, a székelyek mellé letelepedett közösségre vonatkozó adatokat, levéltári és könyvtári bűvarkodások hiányában csak az élő szóból közölt adatok, hagyományok alapján tudtam összegezni. Az idő múlásával az emlékek feledésbe mennek, az öregek elhunynak, a leltári tárgyak mind erkölcsileg, mind fizikailag megkopnak, elévülnek és akkor leirattatnak. Egy etnikumot azonban, melyről tudjuk, egykori kútfoi alapján, hogy történelmet írt, leírni, eltörölni, identitását elsatnyítani, a nemzetiségek felsorolása közül kihúzni, elhallgattatni, nyelvét teljesen elfeledtetni, modern népirtásnak, tudatos fogásnak, szándékos állampolitikának tekinthetjük. Ezt nem engedhetjük meg.

A Szovátán élő örménymagyarok megbecsült közéleti személyiségek, a város életébe beilleszkedő polgárok, akik nem csak szakmailag, hanem emberileg is igazolták értékeiket. Városunk nélkülük színfoltjában, erkölcsi értékeiben hiányosabb lenne. Természetesnek tartjuk, hogy nem tartják magukat a várostól elkülönülteknek, hanem egyszerűen csak örménymagyaroknak. Ez a szép, ez a jó, ez tetszhet nekünk szovátaiaknak is. Nagy értéknek tartom egy, a többi nemzetiséggel együtt

porladozó népközösség tudatos hovatartozás ának megőrzési szándékát.

Sok nevet olvashattak a fentiekben. A felsorolás s a tartalom talán gyakorta sablonossá vált. Ám ha kicsinyes dolgoknak tűnő adatokat többször is feljegyeztem és azokat néha ismételtem, akkor sem tartom őket fölöslegesnek, mert sok a évszázada ittlévő, elnyomott vagy épen megbecsült népközösség sorsa történelméhez mindezek adalékok lehetnek, más népek, közösségek sorsához, történelméhez hasonlíthatók. Államalapító királyunk, Szent István, intelmeiben felhívta a betelepülők szükségességére keresztény alattvalói figyelmét. Intelmeit manapság nem mindenki fogadja el, mert a tolerancia nem minden népnek jellemzője, ismérve.

Nász - 17cm x 16cm x 35cm, bronz, 2005

Jegyzetek

1. A tanulmány megjelent három részben: *Erdélyi Örmény Gyökerek*. VII. évfolyam, 2003. szeptember-október-november. A most olvasható írás ennek a kibővített, naprakész információkkal ellátott változata.

